

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 Trondheim
post@miljodir.no

Oslo, 14.10.2025

NKFs innspill til høringsnotat om «overvannsgebyr»

Det vises til brev fra Miljødirektoratet, 10.6.2025 hvor Norsk Kommunalteknisk forening (NKF) gis anledning til å komme med eventuelle innspill.

Miljødirektoratet foreslår her å gi kommunene hjemmel til å innføre et eget overvannsgebyr for å finansiere tiltak mot overvann. Forslaget innebærer at alle eiendommer med avrenning til kommunalt overvannsanlegg skal kunne pålegges gebyr, inkludert kommunale veger og bygg. Før gebyret kan innføres, må kommunen utarbeide en plan for overvannshåndtering for hvert tettsted. Gebyret skal beregnes etter selvkostprinsippet og bestå av en fast og en variabel del, der den variable delen kan reduseres for eiendommer som gjør egne tiltak for å håndtere overvann. Forslaget åpner også for at gebyret kan brukes til å gi tilskudd til private overvannstiltak som avlaster det kommunale systemet. Hensikten er å sikre mer samfunnsøkonomisk lønnsom og kostnadseffektiv overvannshåndtering i møte med økende utfordringer fra klimaendringer og fortetting.

Miljødirektoratet ber om høringsinstansenes syn innen 15.10.2025.

Kort om Norsk Kommunalteknisk forening (NKF)

Norsk Kommunalteknisk Forening (NKF) er en ideell organisasjon av, og for, norske kommunalteknikere. Foreningen er delt opp i fagfora for plan og byggesak, bygg og eiendom, digital samt veg og park. NKF jobber for å dele kunnskap og skape relasjoner på tvers av kommunegrenser. Foreningen har over 400 virksomhetsmedlemmer, og medlemskommunene i NKF dekker 99,5% av den norske befolkningen. Over 1.000 kommunale enheter er aktive i foreningens nettverk. NKF har bred kontakt med sine medlemmer, og driver også mange regionale vegnettverk.

Nedenfor følger Norsk kommunalteknisk forening (NKF) sine innspill til forslaget.

NKFs innspill

Kraftig økning i skadekostnader og hyppighet

Ekstremværet «Amy» som traff Sør-Norge nylig (første helgen i oktober 2025), illustrerer med all tydelighet behovet for en mer robust og fremtidsrettet overvannshåndtering i norske kommuner. Medias dekning av uværet viser hvordan store nedbørsmengder og kraftig vind også denne gangen førte til omfattende skader og beredskapsutfordringer:

- Opp mot 125.000 kunder mistet strøm i løpet av kort tid, med store konsekvenser for innbyggere og kritisk infrastruktur. Mange var svært lenge uten strøm.

- Opp mot 100 mm regn på 12 timer ble målt i deler av Vestfold og Telemark – en belastning dagens avløpssystemer ikke er dimensjonert for.
- Store materielle skader ble rapportert, bl.a. kollaps av tak, veltede trær, oversvømmelser og evakueringer.
- Kommuner og nødetater måtte mobilisere ekstra ressurser.
- Forsikringsselskapene mottok skademeldinger allerede før uværet var over.

NKF mener at denne og andre tilsvarende hendelser underbygger behovet for:

- At det må gis økonomisk handlingsrom til å investere i overvannstiltak.
- Etablering av naturbaserte løsninger som regnbed, åpne vannveger og grønne flater, som kan avlaste tradisjonelle avløpssystemer.
- Nasjonal koordinering og støtte, for å sikre at kommunene kan følge opp lokalt.

Ekstremværet «Amy» er ikke et enkeltstående tilfelle, men en del av en trend med hyppigere og mer intens nedbør som følge av klimaendringer. Overvann står for omtrent halvparten av de årlige kostnadene knyttet til vær- og naturskader (Kilde: [klimarapport-2024-oppslag.pdf](#)). Dette må reflekteres i både regelverk og finansieringsmodeller. Disse problemene og utfordringer er vi som samfunn sammen om, og det finnes kun 3 måter å finansiere dette på; økt skatt, økt/nytt gebyr, eller å øke forsikringspremien.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet i forebygging

NKF støtter at forebygging er lønnsomt, og derfor må være i fokus. Det er mulig å spare over seks ganger så mye på å forebygge fremfor å reparere skader (Kilde: [klimarapport-2024-oppslag.pdf](#)). Investering i ulike overvannstiltak gir stor gevinst for samfunnet og er samfunnsøkonomisk lønnsomhet, og må derfor prioriteres.

Helhetlig klimatilpasning og kunnskapsgrunnlag - behov for tydelig ansvar og økte rammer

NKF er enig i at det er et stort og økende behov for økt finansiering og tydelig ansvar for forebygging og sikring mot overvann og andre naturfarer. Vi mener også det er behov for mer statlig styring.

NKF mener derfor det må vurderes å innføre et nasjonalt ansvar for overvann, på linje med flom og skred, for å sikre likebehandling og tilstrekkelig finansiering. NKF mener det er helt nødvendig med statlig styring og nasjonal koordinering. Det er behov for en nasjonal plan for klimatilpasning, med tydelig ansvarsfordeling, mål og oppfølging. Overvannsutfordringene er så omfattende at NKF mener nasjonal innsats og finansiering er nødvendig for å lykkes lokalt.

Gode samfunnsøkonomiske analyser må ligge til grunn for prioritering av tiltak, slik at de mest lønnsomme og effektive tiltakene blir valgt. Det må være tilgang til gode verktøy og data (som Kunnskapsbanken), og relevante aktører må sikres midler til å drifte og videreutvikle nødvendige verktøy som benyttes i risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) i arealplanlegging.

Som følge av dette må statens årlige ramme til forebyggende tiltak økes betraktelig.

Overvann som hovedutfordring

Kommunen har en nøkkelrolle i håndteringen av overvann, både som myndighet, tjenesteyter og eier av infrastruktur, inkludert veg. Overvann kan gi direkte skader på infrastruktur som veger, og indirekte kostnader ved stengte veger og tappt framkommelighet. Veger og gater som er tilrettelagt og etablert som fellesanlegg for overvann, regnes som kommunale overvannsanlegg og omfattes av høringsforslaget.

NKF mener at kommunene må sikres både tilstrekkelige ressurser og kompetanse til å håndtere overvannsutfordringer. Det er et stort etterslep på vann og avløp – men også på kommunal veg - og kommunebudsjettene er ikke dimensjonert for å møte dette alene. NKF mener uansett det er svært viktig at det økonomiske ansvaret for å håndtere overvann nå ikke flyttes - fra vann- og avløpssektoren som faktisk er finansiert med selvkostsmidler - til det kommunale vegbudsjettet som finansieres over det ordinære kommunebudsjetter og er under et helt annet press med tanke på prioriteringer.

For å kunne kreve innføre overvannsgebyr må kommunen utarbeide en plan for overvannshåndtering for hvert tettsted, som også skal omfatte veg og annen infrastruktur. Planen skal vise hvilke områder og anlegg som er utsatt for skade, og hvilke tiltak som er mest kostnadseffektive. Det er en utfordring at tettsteder ofte består av flere kommuner.

Hovedregelen i forslaget er at alle eiendommer med avrenning til *kommunalt overvannsanlegg* skal betale overvannsgebyr, herunder kommunal veg fordi de representerer store tette flater med høy avrenning. I slike tilfeller kan kommunen kan gi unntak fra den *variable delen av gebyret*.

Basert på innspill fra våre medlemmer er NKF svært skeptisk til å tillate bruk av kommunal veg som flomveg, da dette vil kunne innebære at vegen regnes som et kommunalt overvannsanlegg. Det er fortsatt uklart hvor langt det objektive ansvaret strekker seg, og at dette er en kjent utfordring i sektoren. Selv om det over lengre tid har vært etterlyst en avklaring fra myndighetene, er det fortsatt uklart hvor langt det objektive ansvaret for eier av overvannsanlegg strekker seg ved overvannsskader. Så lenge kommunens erstatningsansvar ikke er tydelig avklart, har NKF forståelse for den skepsisen mange kommuner har mot å påta seg et potensielt erstatningsansvar for skader som kan oppstå dersom en kommunal veg benyttes som flomveg og dermed anses som et overvannsanlegg.

Anbefalinger for eventuelt overvannsgebyr og finansiering

NKF er tvilende/usikker på om hjemmel for kommunen innføring av et lokalt overvannsgebyr er et riktig virkemiddel som kan og vil sikre økonomiske ressurser til å forebygge og håndtere overvann.

Etter NKF's vurdering er dette nok et eksempel på et statlig forslag med gode intensjoner, hvor gjennomføringen og det praktiske ansvaret legges til kommunene – som allerede har svært begrensede ressurser. Før et eventuelt overvannsgebyr kan innføres, må kommunene prioritere og bruke betydelige midler og kapasitet på omfattende og kostbare utredninger. Det største merarbeidet er knyttet til å utarbeide en plan for overvannshåndtering og å etablere systemer for beregning og innkreving av gebyr

etter selvkostprinsipper. Høringsnotatet legger til grunn at de administrative kostnadene kan dekkes av gebyret, men presiserer samtidig at kommunen må vurdere om gebyrmodellen gir merverdi sammenlignet med dagens praksis. NKF vil påpeke at det må gjøres betydelig arbeid i kommunen i forkant, før det kan etableres hjemmel for å innføre overvannsgebyr, og det er ikke avklart i forslaget om disse forberedende kostnadene også kan dekkes av gebyret.

Med referanse til omtalen i media [Norges tilstand](#), som peker på store utfordringer og et betydelig vedlikeholdsetterslep innen både veg og vann- og avløpssektoren, vil NKF understreke at dette også gjelder andre kommunale bygg og anlegg. Mange kommuner opplever at de må nedprioritere drift og vedlikehold av egne bygninger og veger, fordi det rett og slett ikke finnes tilstrekkelige midler til dette i kommunebudsjettene. Økonomiske rammer til nødvendig drift og vedlikehold er i praksis nærmest fraværende i mange kommuner.

NKF mener at høringsforslaget ikke tar tilstrekkelig inn over seg at kommunen selv er en stor grunneier. Modellen er tenkt å sikre at alle eiendommer med avrenning til kommunalt overvannsanlegg – også kommunale veger og bygg – synliggjør sine kostnader og bidrar til finansieringen av overvannshåndteringen. Forslaget legger med andre ord opp til at kommunen må fakturere seg selv for overvannsgebyret på egne eiendommer og veger. For kommuner med mange kommunale eiendommer og veger kan det oppleves som unødvendig byråkrati, da pengene bare flyttes mellom kommunale budsjetter. Dette kan oppleves som en "runddans" av penger internt i kommunen, og også sløsing med både kompetanse og midler. NKF stiller derfor stort spørsmål ved logikken og den samfunnsøkonomiske gevinsten i at kommunen skal bruke ressurser på å fakturere seg selv. Særlig med tanke på alle andre lovpålagte oppgaver kommunen skal og må gjøre og prioritere.

Idag er det også slik at mye av det som er regulert vegareal - og som driftes som kommunalt veg - ligger på privat eiendom (har privat eier). Privat grunneier kan da bli gebyrpliktig for overvann fra deler av den kommunale vegen som ligger på vedkommendes eiendom. Høringsnotatet omtaler ikke slike tilfeller, og gir dermed ingen løsning på problemstillingen med areal av kommunale veg som faktisk er i privat eie. I praksis vil dette kunne skape store utfordringer og potensielle konflikter mellom kommunen og private grunneiere. NKF foreslår at det som minimum må utarbeides nasjonale retningslinjer for kommunal overtakelse av slikt areal under både eksisterende og nye kommunale veger.

Dette høringsforslaget kommer i tillegg til flere andre pågående forslag om regelendringer, som for eksempel om organisatoriske sikringstiltak og sandfang. Alle disse forslagene forutsetter økt ressursbruk i kommunene, og vil samlet sett medføre betydelige merkostnader for kommunene. Situasjonen forverres ytterligere av at mange kommuner allerede er under betydelig økonomisk press, noe som gjør det svært krevende å håndtere nye og omfattende krav fra ulike statlige myndigheter som ikke virker å være koordinerte og samkjørte.

Øvrige kommunale gebyrer øker også stadig. NKF ser seg også nødt til å stille også spørsmål ved hvem som skal sørge for at det samlede trykket på kommunale gebyrer ikke blir for høyt, slik at det i verste fall knekker stadig flere innbyggernes privatøkonomi. Vi foreslår derfor at en statlig aktør bør gjøre en samlet vurdering av gebyrnivå og husholdningenes økonomi.

NKF ber om at disse innspillene tas med i det videre arbeidet.

For øvrig støtter NKF de innspill og kommentarer som Norsk vann og KS har til det konkrete innholdet i høringsforslaget.

Med vennlig hilsen

Kirsti Kierulf
Adm. Direktør
Norsk Kommunalteknisk Forening